

सं पा द की य

मराठी शाळाच दर्जेदार

मार्च, एप्रिल महिन्यांमध्ये परीक्षा संपल्या की, विद्यार्थी निर्धास्त होतात कारण पुढील दीड दोन महिने त्यांच्यासाठी सुट्टीचे असतात. पण याच दोन महिन्यात पालकांना वेध लागतात ते आपल्या पाल्यांच्या पुढील शिक्षणाच्या प्रवेशाचे. दाखलपात्र विद्यार्थ्यांचे पालक म्हणजे ज्यांचे पाल्य पहिलीत दाखल होणार आहेत अशा पालकांमध्ये तर मोठा संभ्रम असतो. आपल्या पाल्यांना मराठी शाळेत दाखल करायचे की इंग्रजी शाळेत दाखल करायचे याबाबत त्या पालकांमध्ये मोठा संभ्रम असतो. मुलांचे शिक्षण्याचे माध्यम मराठी असावे की इंग्रजी यावर मग कुटुंबात मोठा खल होतो. नातेवाईक, शेजार पाजारी, मित्रमंडळी अशा पालकांना वेगवेगळा सल्ला देत असतात अशा वेळी कोणता निर्णय घ्यावा असा मोठा पेच या पालकांना पडतो. इंग्रजी भाषा ज्ञान भाषा असल्याने इंग्रजी माध्यमात शिक्षण घेण्याकडे बहुतेकांचा कल असतो आणि खरी फसगत इथेच होते. इंग्रजी येण्यासाठी इंग्रजी माध्यमातूनच शिक्षण घ्यावे असे काही नाही मराठी माध्यमातून शिक्षण घेऊनही मुल चांगल्या प्रकारे इंग्रजी शिकू शिकू शकते. आज जे उच्चपदावर बसलेले नामवंत व्यक्ती आहेत ते सर्व मराठी माध्यमातूनच आणि सरकारी शाळेतूनच शिकले आहेत. खरे तर आज जिल्हा परिषद आणि महानगर पालिकेच्या सरकारी शाळेतून दर्जेदार शिक्षण दिले जाते. आज मराठी माध्यमांच्या शाळा देखील कात टाकत आहेत. मराठी माध्यमांच्या सरकारी शाळेत गुणवान, प्रयोगशील, तंत्रस्नेही शिक्षक आहेत. सर्व शिक्षक डी एड, बी एड, एम एड असे उच्च गुणवत्ता प्राप्त आहेत. हे शिक्षक वेगवेगळ्या अध्यापन पद्धतींचा वापर करून विद्यार्थ्यांना दर्जेदार शिक्षण देतात. मराठी माध्यमांच्या शाळेत ई लर्निंग, व्हिडिओ बेस लार्निंग च्या माध्यमातून शिक्षण दिले जाते. राज्यातील हजारो शाळा आय एस ओ नामांकन प्राप्त झाल्या आहेत. डिजिटल स्कूल, टॅब स्कूल या संकल्पना या शाळेतही रुजत आहेत. जिल्हा परिषद आणि महानगर पालिकेच्या शाळेतही आता सेमी इंग्रजी वर्ग सुरू करण्यात आले आहेत. गुणवत्तेच्या बाबतीतही या मराठी शाळा कोठे कमी नाहीत. ५ वी आणि ८ वी च्या शिष्यवृत्ती परीक्षेच्या गुणवत्ता यादीत सर्वाधिक विद्यार्थी हे जिल्हा परिषद शाळेतील विद्यार्थीच असतात. नुकताच जवाहर नवोदय परीक्षेचा निकाल घोषित झाला. यात जिल्हा परिषद शाळेतीलच सर्वाधिक विद्यार्थी गुणवत्ता यादीत आले आहेत. याशिवाय मंथन, प्रज्ञाशोध या स्पर्धा परीक्षेतही मराठी शाळांचाच डंका वाजतो. जिल्हा परिषद आणि महानगर पालिकेच्या सरकारी शाळेत मोफत शिक्षण दिले जाते. मोफत पाठ्यपुस्तके, मोफत गणवेश, मोफत शैक्षणिक साहित्य, शालेय पोषण आहार, विविध शिष्यवृत्त्या मिळतात. गुणवत्तेसह सह शालेय उपक्रमातही मराठी शाळा आघाडीवर असतात. मराठी शाळेत पहिलीत दाखल होणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा मेळावा, सहल, वनभोजन, क्षेत्रभेट, मातृ-पितृ पूजन, आनंदी बाजार, स्नेहसंमेलन, क्रीडास्पर्धा, ग्रंथ दिंडी, वृक्ष दिंडी, विविध स्पर्धा सर्व मह्यपुरुषांच्या जयत्या असे विविध उपक्रम राबवले जातात. आता मराठी माध्यमांच्या सरकारी शाळांकडे पाहण्याचा दृष्टिकोनही बदलला आहे. ग्रामीण भागातील जिल्हा परिषदेच्या शाळेत इंग्रजी माध्यमांच्या शाळेतील विद्यार्थी दाखल होत आहेत. आता तर सर्वक मराठी शाळेत सीबीएएससी का अभ्यासक्रम शिकवला जाणार आहे म्हणजे जे शिक्षण इंग्रजी माध्यमांच्या खाजगी शाळेत मिळते तेच शिक्षण आता मराठी माध्यमांच्या शाळेतही मिळणार आहे तरीही शहरातील पालकांना अजूनही इंग्रजी शाळेचा मोह सुटत नाही. इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांच्या झगमगाटाला भुलून पालक त्या शाळांच्या नादी लागत आहेत. या इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांनी शिक्षणाचा बाजार केला आहे . अगदी के जी च्या प्रवेशासाठीही लाखोंची देणगी घेतली जाते शिवाय इमारत निधी, ट्रस्ट निधी तसेच वर्षभर चालणारे वेगवेगळे कार्यक्रम या माध्यमातून पैसे उकळले जातात. पालकांच्या खिशाला काजी लावण्यासाठी या शाळा वेगवेगळे फंडे शोधत असतात. जर एखाद्या पालकांनी फी भरण्यास उशीर केला तर विद्यार्थ्यांचे शिक्षण बंद करण्यापर्यंत मजल या शाळांची जाते. कोरोना काळात फी भरता न आलेल्या विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन शिक्षणापासून वंचित ठेवण्याचे पाप काही इंग्रजी शाळांनी केले आहे. अनेक इंग्रजी शाळा शैक्षणिक साहित्य शाळेतूनच खरेदी करण्याची सक्ती केली जाते. २००३ मध्ये उच्च न्यायलयाने दिलेल्या निकालात शैक्षणिक साहित्य शाळेकडूनच किंवा ठराविक विक्रेत्यांकडूनच खरेदी करण्याची सक्ती करता येणार नाही असे म्हटले आहे. सरकारनेही वेळोवेळी तसे आदेश काढले आहेत पण या शाळांना सरकारी आदेशाचा आणि न्यायालयाच्या निकालाचा विसर पडला आहे. न्यायालये व सरकारला न जुमानता आपली शैक्षणिक दुकानदारी चालवणाऱ्या या शाळांना चाप लावायचा असेल

घरी बोलावून,दरवाजे घ्यायचे लावून,विचार हवा व्हायला....

आज जिकडे तिकडे स्पर्धा चालू आहे असे जाणवते म्हणजे १०१% ती चालूच आहे. पण,एकमेकांशी स्पर्धा करून काय साध्य करणार आहोत आपण?तोडा,फोडा आणि राज्य करा,अशी सगळीकडे परिस्थिती झालेली आहे.जी अवनिती/कुनिती इंग्रजांनी वापरली राज्य करण्यासाठी तीच अवनिती/कूनिती आपण वापरतो,या जीवन वाटचाली का?आणि कशासाठी? हा ही मोठा यक्ष प्रश्न आहे?हे चित्र लवकरच बदलले पाहिजे.या पुढील चित्र तर फारच भयाण असणार आहे,तेव्हा यावर आताच विचार व्हायला हवा आणि त्यातून उपाय योजना ही.हे साहित्याच्या नावाखाली चालणारे बाजार थांबविले पाहिजे.आपल्या आपल्यात वाद लावून घ्यायचे आणि त्यांनी स्वतःचा फायदा करून घ्यायचा.दोन मांजरी आणि एका माकडाची गोष्ट ही आपणा सर्वांना परिचित आहेच.तीच अवस्था आपली आपणच करून घेतली आहे. आपण स्वतःस साहित्यिक म्हणवितो आणि आपणच एकमेकांना किंमत,मान सन्मान देत नसेल तर काय उपयोग?कोणत्या तोंडाने स्वतःस साहित्यिक म्हणवून घेतो?आपल्या लेखणीचा आणि माणूस या पात्राशी काही संबंध उरतो का?एकीकडे मोठ्या रुबाबात म्हणायचे आम्ही व्यवसाय करत नाही ही एक सेवा आहे.मग,ती खरंच सेवा करतो का? हे प्रत्येकाने आत डोकावून एकदा पाहिले पाहिजे.येथे पैशासाठी मित्र तुटतात.सारीच नाती जर पैशात मोजत बसलो तर,भावनेला किंमत शून्य उरते.आणि जेथे भावनेला किंमत नाही तेथे माणुसकी कशी विरजणार?साऱ्याच गोष्टी पैशात तोलून चालत नसतात. तेथे माणुसकी ही पहावी,ती कृतीतून आसंदावी लागते.स्वाथं पाहून जर आपण कास करत असेल तर त्या कार्याचा/कृतीचा/ सेवेचा उपयोग नाही.बऱ्याच काव्यसंमेलन मध्ये असे घडतांना दिसते की,काव्यसंमेलनासाठी काही ठराविक शुल्क आकारले जाते?ज्यांनी पैसे भरले त्यांना त्या मंचावर २ मिनिट किंवा ३ मिनिट कालावधी दिलेला असतो तरी त्याच्या दुपट,चौपट वेळ त्या मंचावर घालवतांना दिसतात.स्वतःचे पुराण ऐकवत,समोरच्यांना पकवत बसायचे. तेव्हा,नियम सर्वांना सारखे का ठेवले जात नाही?मान्य त्यांनी त्यासाठी पैसे खर्च केलेले आहे. पण,ज्यांना सन्मानचिन्ह नको असते,फक्त एक कविता सादर करायची असते,कोणतीही अपेक्षा नसते की आयोजकांनी एखादे फुल/ श्रीफळ/ शाल/ पुस्तक/ सन्मान चिन्ह असे काही द्यावे.फक्त अपेक्षा असते २ ते ३ मिनिटांची एखादी कविता सादर करू द्यावी.पण,ती ही संधी बरेच ९९% आयोजक देतच नाही.खूप विचित्र कार्य ते करत असतात.

हे त्यांना समजत नसतं,कारण ते आयोजक असतात ना?पण,आपण काही गोष्टींसाठी विनाकारण नको तेथे,नको तितका वेळ घालविलेला असतो आणि ज्याला काव्यसंमेलन म्हणतो तेथेच फक्त ज्यांनी पैसे दिले त्यांनाच काव्य सादरीकरण करण्याचा,त्यांचा संसार सांगण्याचा नको तितका वेळ दिला जातो?तेथे प्रोटोकॉल का पाळला जात नाही.जेव्हा आयोजक स्वतः बोलवून घेतात या म्हणून तेव्हाही काव्य सादरीकरण करण्याची संधी दिली जात नाही तेव्हा बुध्दीची कीव येते.असे कसे हे लोक वागतात?संयमीवृत्ती तर बिल्कुल दिसत नाही.पैसे भरले म्हणून त्या-त्या व्यक्तींनी २-३ मिनिट ऐवजी १० मिनिटे घेतली तरी त्यांना अडविले जात नाही.समानता कोठे नांदताना तर दिसत नाही,अहो,ती फक्त अन् फक्त संविधानात दिलेली पहायला भेटते.प्रत्यक्ष व्यावहारिक जगात तर ती कोठेही दिसत नाही.येथे भावनेचा ही व्यवहार पहायला भेटतो. पैसा फेको,तमाशा देखो अशी अवस्था झालेली आहे.मी नाही त्यातली/ त्यातला कडी लावा आतली..अशी गोष्ट आहे. अशा ठिकाणी पैशाचा व्यापार होतांना दिसतो.बरे अशा ठिकाणी विचारी लोक मग जेवण ही करत नाही.कारण जेवण ही काढतात ही हिशोब काढणारी माणसे.असे अनुभव घेतलेले आहे?कोणी बोलविल्याशिवाय कोठे जायचेच नाही?आपणच आपल्याला काही नियम घालून घ्यायचे.हेच उत्तम असते.आपल्या तत्त्वात बसेल तरच ते कार्य करायचे.कारण येथे जग नावेच ठेवायला बसले आहे.म्हणून आपल्या बुध्दीला जे पटेल तेच करावे. पण,या अशा काही लोकांची अक्षरशः कीव येते.असे लोक पैशासाठीच फक्त प्रत्येक गोष्टीकडे पाहतात का?पण,येथे ती लोक चुकत नाही.तर चुकतो आपणच?आपण का म्हणून त्यांच्या कार्यक्रमाला जायचे?जेथे काव्याला,माणुसकीला किंमत नाही. किंमत फक्त अन् फक्त पैशाला असेल तर,वेगवेगळी आमिषे दाखवायची आणि त्याला आपण फसले जायचे.हे चित्र बदलले पाहिजे.कोठे तरी आपणच या गोष्टींना लगाम घातला पाहिजे. साठे लोटे ही पहायला भेटते. तू मला मोठे कर?मी तुला मोठे करतो? तू माझे भले कर मी तुझे भले करतो. ते ही दुसऱ्यांच्या जीवावर,त्याला छान असे नाव घ्यायचे,मग झाले.मला तू पाहुणा,अध्यक्ष,वक्ता कर मी तुला माझ्या कार्यक्रमात ते पद देतो.मग तर झाले,पण एका कवीला भूक असते त्याच्या एका काव्याची..एक कविता मंचावर म्हणण्याची.ती भूक ही त्याची क्षमविली जात नाही.तर ज्याचे पोट आधीच भरलेले आहे,त्यालाच पुन्हा पुन्हा वाढायचे? ते ही त्याचे पोट फुटूपर्यंत.

विचार बदलण्याची गरज आहे.पाय खेचणारे खेकडे अवतीभवती दिसतात. फक्त हातात हात घालून चालणारे माणसे हवी सोबतीला.जेथे मैत्रीच्या नावाखाली,भावा बहिणीच्या नावाखाली फसवणूक करणारे नको?कधी तरी आपल्याला कोणी तरी प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष मदत केलेली आहे हे तरी विसरू नये.काही जण आपलेच बोट धरून चालतात आणि नंतर चालायला येवू लागले की,आपल्याला तेथेच सोडून पुढे धावत सुटतात. प्रत्येकाने हवेत उडू नये..उडाले तरी पाय जमिनीवर ठेवावे,असे वाटते. प्रत्येकाने या गोष्टीचा विचार करावा. आपले पूर्वीचे दिवस आठवावे .अन् त्याप्रमाणे वागावे.यशाची खरी व्याख्या समजून घ्यावी.बंगल्यालेक्षा झोपडीतील माणसाला सुखाची झोप येते.पण,जो फक्त पैसा हे ध्येय ठेवतो तो पैशाने कदाचित श्रीमत् होईल..पण माणूस म्हणून लायक नसेल..तेथे तो १०१% नापास म्हणू.माणुसकी या नात्यात शून्य किंवा त्याच्याही खालची त्याची किंमत असते. आयोजक फक्त पैशासाठी अशा संमेलनाचे आयोजन करीत असतो अशी कृतीतरी कार्यक्रम होतात की अगदी लोक मग जेवण ही करत नाही.कारण जेवण ही काढतात ही हिशोब काढणारी माणसे.असे अनुभव घेतलेले आहे?कोणी बोलविल्याशिवाय कोठे जायचेच नाही?आपणच आपल्याला काही नियम घालून घ्यायचे.हेच उत्तम असते.आपल्या तत्त्वात बसेल तरच ते कार्य करायचे.कारण येथे जग नावेच ठेवायला बसले आहे.म्हणून आपल्या बुध्दीला जे पटेल तेच करावे. पण,या अशा काही लोकांची अक्षरशः कीव येते.असे लोक पैशासाठीच फक्त प्रत्येक गोष्टीकडे पाहतात का?पण,येथे ती लोक चुकत नाही.तर चुकतो आपणच?आपण का म्हणून त्यांच्या कार्यक्रमाला जायचे?जेथे काव्याला,माणुसकीला किंमत नाही. किंमत फक्त अन् फक्त पैशाला असेल तर,वेगवेगळी आमिषे दाखवायची आणि त्याला आपण फसले जायचे.हे चित्र बदलले पाहिजे.कोठे तरी आपणच या गोष्टींना लगाम घातला पाहिजे. साठे लोटे ही पहायला भेटते. तू मला मोठे कर?मी तुला मोठे करतो? तू माझे भले कर मी तुझे भले करतो. ते ही दुसऱ्यांच्या जीवावर,त्याला छान असे नाव घ्यायचे,मग झाले.मला तू पाहुणा,अध्यक्ष,वक्ता कर मी तुला माझ्या कार्यक्रमात ते पद देतो.मग तर झाले,पण एका कवीला भूक असते त्याच्या एका काव्याची..एक कविता मंचावर म्हणण्याची.ती भूक ही त्याची क्षमविली जात नाही.तर ज्याचे पोट आधीच भरलेले आहे,त्यालाच पुन्हा पुन्हा वाढायचे? ते ही त्याचे पोट फुटूपर्यंत.

ज्ञानेश्वर महाराजांना अवघे १९ वर्षांचे आयुष्य लाभले म्हणजे त्यांनी संजीवन समाधी घेतली.पण,अत्य जीवनात खूप मौल्यवान देणगी ते आपणास देवून गेले. जीची किंमत होवूच शकत नाही.तेव्हा या चांगल्या गोष्टींचा विचार करू या.मुक गिळून ही जगण्यात अर्थ नाही.गुलामी तर जगूच नये.अन्याय तर बिल्कुल सहन करू नये..अन्यायाला वाचा ही फोडलीच पाहिजे.अन्याय करणाऱ्यांना वाटेल आपण खूप छान कार्य करत आहोत.आणि अशी पापे करायला ते मागे पुढे पाहणार नाही. आपली पिढी आपणच धोक्यात आणू. म्हणून आताच सावधान झालेले बरे. आपले भविष्य आपल्याला घडवायचे आहे.ही मुले भावी नागरिक आहे.सत्ता त्यांच्या हाती जाणार आहे.तेव्हा काय चांगले काय वाईट याचे ज्ञान आपण त्यांना वेळेत द्यायला हवे.कारण एकदा पैशाची चटक लागली तर ती लवकर कमी होत नाही.माणूस अजून वाहत जातो.पैसा खूप काही देतो म्हणण्यापेक्षा खूप काही घेवून जातो.प्रत्येक गोष्टीला मर्यादा या हव्यातच. ज्यांचा आवाज चांगला,म्हणजे ज्यांच्या ग्येय कविता असेल तरच तो/ ती उत्तम कवी/ कवयित्री...जे मनापासून कविता म्हणतात ते कवी नाही का?त्यांना भावना,मन नाही का? त्यांना जाणीव नाही का? प्रत्येक जण लताताई/आशाताई नाही ना होवू शकणार? याचे ही भान राहत नाही.खूप काही बोलण्यासारखे आहे.... खूप काही विचार करण्यासारखे आहे.... खूप काही बदल होणे अपेक्षित आहे... तो बदल कमीत कमी प्रत्येकाने आपल्या स्वतःत करून घेणे अधिक महत्त्वाचे आहे. कारण आपण राजकारणी नाही .फक्त निवडणुकी पुरते आश्वासने द्यायची आणि एकदा निवडून आले की?तू कोण?अन् मी कोण?मी नाही ओळखत?साधी ओळख ही द्यायची नाही.असे राजकारण तरी खेळू नका.एकनिष्ठ,प्रामाणिक रहा..दिलेल्या वचनाला जागायला शिका.महत्त्वाचे माणूस म्हणून जगायला शिका.स्वतः जगा इतरांना जगवा,हसा अन् हसवा.. हे जीवन पुन्हा नाही.आहे त्या जीवनाचा सदुपयोग करायला शिका.माणूस म्हणून जन्म घातला तर माणूस म्हणून जगायला शिका.

नको आयुष्य हे शंभर वर्षांचे ? हवे फुलपाखरासारखे बेधुंद आनंदी जीवन हे चार दिसाचे देण्यास हो एकमेका परमानंद....

सौ.प्रतिमा अरुण काळे/ खेमनर निगडी प्राधिकरण,पुणे ४४ मोबाईल नंबर:- ८८३०६५४६६१

सरपंच अॅड. गणेश मोरे यांना महाराष्ट्र भूषण सन्मान पुरस्कार जाहीर..

बीड जिल्ह्यात जनतेतील कमी वयात सरपंच झालेला म्हणून ओळख..

विविध विकास कामे केलेली दरखल घेत युवा

महाराष्ट्र फाउंडेशन ने केला पुरस्कार जाहीर..

बीड प्रतिनिधी - बीड तालुक्यातील वडगाव कळसंबर येथील सरपंच मा. अॅड. गणेश आसाराम मोरे यांनी गावातील विविध विकास कामे केले आहेत. आदर्श सरपंच म्हणून त्यांची परिसरात ओळख निर्माण झाली आहे. गोरगरिबांच्या मदतीला धावून जाणारा हा गणेश सतत लोकांच्या सेवेत असतो.

अॅड . गणेश मोरे यांना महाविद्यालयीन जीवनापासून सामाजिक कार्य करण्याची आवड असून ते नेहमीच समाजकार्यासाठी

अग्रस्थानी असतात. गावचे प्रथम नागरिक म्हणून ते उत्तमपणे आपले कार्य करत असल्याने ग्रामस्थ त्यांच्या कार्यपद्धतीवर समाधानी आहेत. ते करत असलेल्या कामाची दखल घेत युवा महाराष्ट्र फाउंडेशन यांनी महाराष्ट्र भूषण सन्मान पुरस्कारासाठी निवड केली आहे. त्यांच्या कार्याची दखल घेत त्यांना युवा महाराष्ट्र फाउंडेशन यांनी महाराष्ट्र भूषण 2025 चा सन्मान पुरस्कार जाहीर केलेला आहे. यामध्ये अनेक दिग्गजांचा सन्मान सोहळा पार पडणार आहे. पुरस्कार वितरण 23 एप्रिल 2025

रोजी दुपारी बारा वाजता पार पडणार आहे. पुरस्कार वितरणासाठी पूजा राठोड अभिनेत्री, इलक्षी गुप्ता अभिनेत्री तानाजी चित्रपट, हसीनी सुधीर अभिनेत्री साउथ चित्रपट, रुचिरा जाधव अभिनेत्री लागीर प्रेमाचं, या पुरस्कार सोहळ्यासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित राहणार आहे. अॅड . गणेश मोरे यांची सरपंच पदाची दुसरी टर्म असून जनतेतील सरपंच पदाच्या पहिल्या निवडणुकीमध्ये गणेश मोरे बीड जिल्ह्यातील कमी वयात पहिल्या वेळेस जनतेतून सरपंच झालेला मुनगा म्हणून

ओळख निर्माण झालेली आहे. आता सध्या त्यांच्या मातोश्री सुशाला आसाराम मोरे या सरपंच आहेत. गणेश मोरे यांची ओळख मेटे साहेबांचा कार्यकर्ता म्हणून निर्माण झालेली आहे. पुरस्कार जाहीर झाल्यामुळे गणेश मोरे यांचे अभिनंदन आणि कौतुक परिसरातून नव्हे तर बीड जिल्ह्यामधून होत आहे, त्यांच्यावर शुभेच्छांचा वर्षाव होताना पाहायला मिळत आहे. स्वच्छतेच्या उद्देशाने नाली बांधकाम, गटारी योजना, प्रवाहाप्रमाणे नळ पाणीपुरवठा योजना राबवली, गावच्या

स्वच्छतेच्या अनुषंगाने गावातील प्रत्येक घरासमोर शोषखड्डे नियोजन करण्यात आले आहे. गावामधील पाणी असेल ते त्याच ठिकाणी मुरून पाणी पातळी वाढण्यासाठी मदत होते यासाठी त्यांनी अनेक विविध विकास कामे तसेच योजना सुद्धा राबवल्या आहेत. आदर्श ग्रामपंचायत त्यांनी निर्माण केलेली आहे. हा गौरव बीड जिल्ह्यासाठी अत्यंत अभिमानास्पद असून, इतर अधिकारी व कर्मचाऱ्यांसाठी, सरपंचासाठी प्रेरणादायी ठरणारा आहे.

